

ДОГМАТИ РЕЛІГІЙНІ — основні принципи віровчення, визнані вічними та абсолютними божественними істинами. Кожна Церква має власні догмати (від грец. δόγματος — вчення, думки), сформов. унаслідок тривалих богослов. дискусій і внутр.-церк. боротьби. Християн. Д. р. затв. першими двома Вселен. соборами — Нікей. 325 та Константинопол. 381 — і викладені у Символі віри (12 чл.): кожний християнин вірить у єдиного Бога Отця, Вседержителя, творця неба і землі; єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, єдинородного; перевтілення, спокутну жертву і воскресіння Ісуса Христа, його сходження на небеса та друге пришестя і вічне царство; у Духа Святого; в єдину святу, соборну й апостол. Церкву; сповідує єдине хрещення для прощення гріхів, чекає воскресіння мертвих і життя майбут. віку. Відтоді Символ віри Православна Церква приймає незмінним, на відміну від Католическої Церкви. 4-й Вселен. собор (Халкідон. 451) встановив догмат, що Христос є боголюдиною і має дві волі — божественну та людську. 7-й Вселен. собор (Нікей. 787) зобов'язав шанувувати ікони і поклонятися їм як святим реліквіям. Ці два догмати є спільними для Католическої і Православної Церков. Вважають, що саме Толед. собор 589 (не вселен.) викликав найбільше суперечок між християн. духовенством Заходу і Сходу, оскільки доповнення до 8-го чл. Символа віри про те, що Святий Дух надходить не лише від Бога-Отця, а й від Бога-Сина (лат. *filioque* — і сина) греко-візант. ієрархи відкидали. Але від серед. 9 ст. римські папи остаточно визнали філіюкве, що стало одним із гол. чинників розколу у християнстві (1054) — поділу на Православну та Католическу Церкви. Отож, надалі

Католическа Церква стала запроваджувати власні догмати. Так, Флорентій. собор (1439) затвердив догмат про чистилище; 1-й Ватикан. собор (1870) прийняв догмат про непогрішимість папи римського у справах віри і діяльності, коли він говорить з кафедри, — тобто виступає у ролі пастиря і учителя всіх християн. Відтоді римські папи отримали право одноосібно доповнювати або встановлювати догмати Католическої Церкви. Зокрема істотно доповнили догмат про Богородицю, прийнятий на 3-му Вселен. соборі (Ефес., 431): папа Пій IX проголосив догмат про непорочне зачаття Діви Марії (1854); папа Пій XII — про її воскресіння і тілесне вознесіння на небо (1950); папа Павло VI встановив догмат, що Богородиця є Матір'ю Церкви (1964). Догматичні нововведення Католическої Церкви піддаються критиці з боку ін. християн. Церков і не визнаються. У протестантизмі, що виділився з католицизму у 16 ст., відсутня єдина система догматів. В основі буддист. догматики лежать «чотири благородні істини» Будди: існує страждання, є причина страждання, можна припинити страждання та є шлях до припинення страждань. Догматика ісламу викладена у Корані, серед осн. догматів — віра в єдиного бога Аллаха, усіх його посланців, у кінець світу, присуд долі, воскресіння, судний день і потойбіч. світ, у пророчу місію Мухаммеда.

Рекомендована література

1. Про святі тайни: Догматика богослів'я. Рим, 1975.

М. М. Закович

Бібліографічний опис:

Догмати релігійні / М. М. Закович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20489>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).